

VISOKOŠOLSKI PREDMETI ETIKE ZA VZGOJITELJE (Jurij Marinko, Irena Marinko, Nina Ipavec, Emin Özil, Zekeriya Karakuş)

Povzetek

Ta kratka raziskava podaja pregled vrste visokošolskih predmetov na temo etika, moralna vzgoja, vrednote ipd., zlasti podrobno pa predstavlja predmete na te in podobne teme v slovenskih in visokošolskih programih za vzgojitelje. Raziskava je pokazala, da tudi razvite države kot ZDA ali Velika Britanija ne izvajajo veliko predmetov, ki bi vzgojitelje seznanjali, kako predšolske otroke učiti etiko ali moralno vzgojo. Kljub temu pa smo našli in opisali nekaj zanimivih vsebin in pripravili predloge za nove visokošolske predmete v slovenskih oziroma turških visokošolskih programih. Na koncu je opisan tudi predlog za kratko usposabljanje vzgojiteljev, ki so diplomirali na visokih šolah, katerih programi niso vsebovali takšnih predmetov.

Abstract

This short research provides an overview of a number of BA courses on ethics, moral development, values etc. and presents in detail courses on these themes in Slovenian and in Turkish BA programmes for preschool teachers. The research shows that also developed countries like U.S.A. and U.K. do not offer many courses that would acquaint preschool teachers how to teach ethics and/or moral development. The authors still found and described some interesting contents and suggest how to adapt them to Slovenian and Turkish circumstances. They also suggest a short training course for preschool teachers who graduated from preschool programmes without courses dealing with ethics/values.

Ključne besede: visokošolski programi za vzgojitelje, etika, moralna vzgoja, učni načrti

Key words: BA programmes for preschool teachers, ethics, moral development, syllabi

1 UVOD

Raziskava, opravljena v okviru projekta Erasmus+ »Etične vrednote za predšolske otroke«, ima namen pregledati obstoječe in predlagati nove predmete, s pomočjo katerih bi lahko seznanili slovenske in turške vzgojitelje, kako naj v predšolsko vzgojo uvajajo vrednote, etiko oziroma moralni razvoj. Pričakovali smo, da bomo našli veliko zanimivih predmetov in tem, še posebej, ker smo jih iskali v velikih razvitih državah kot ZDA, Velika Britanija, Avstralija in drugih. Vendar pa smo ugotovili, da le redke univerze izvajajo takšne in podobne predmete in da tudi drugje po svetu ne dajejo bodočim vzgojiteljem znanja in veščin o tem, kako naj prenašajo etiko na predšolske otroke. Uspeli smo najti nekaj zanimivih predmetov o etičnem in moralnem razvoju, o tem, kako prispevati k dobremu vedenju predšolskih otrok, o trajnostnem izobraževanju in o družbeni različnosti, ki jih predstavljamo v spodnjih poglavjih. Ni se nam zdelo primerno, da bi predmete v celoti prenesli na naše razmere, pač pa smo jih prilagodili, tako da so primerni za slovenske oziroma turške okoliščine in interes. Pri teh prilagoditvah smo upoštevali predvsem dejstvo, da Slovenija in Turčija že imata nekaj predmetov na temi vrednote in etika in da bi bilo zato potrebno uvesti še nove vsebine; po drugi strani pa smo želeli uvesti predmete s čim več praktičnimi vsebinami, kot jih priporoča bolonjski sistem in naše izkušnje z izobraževanjem predšolskih otrok.

2 PREGLED PREDMETOV O ETIKI ZA VZGOJITELJE

Mnoge svetovne univerze ponujajo visokošolske programe za predšolsko vzgojo, tako da smo lahko pregledali precej visokošolskih zavodov, ki naj bi imeli tudi predmete o etiki in vrednotah:

Academia Melbourne Avstralija

Deakin University Avstralija

Swinburne University Avstralija

Holmesglen University Avstralija

National University of Ireland Galway Irska

Mary Immaculate College Limerick Irska

Maynooth University Irska

Cork Institute of Technology Irska

Institute of Technology Carlow Irska

Institute of Technology Sligo Irska

Rhine-Waal University of Applied Sciences Nemčija

Justus-Liebig-Universität Giessen Nemčija

Southern New Hampshire University U.K.

Birmingham City University U.K.

University of Brighton U.K.

University of East London U.K.

London Metropolitan University U.K.

University of Roehampton London U.K.

Vanguard University California, ZDA

Brandman University California, ZDA

Western Governors University ZDA

University of Massachusetts Amhurst, ZDA

University of Massachusetts Boston, Naropa University Colorado, ZDA

Naropa University Colorado U.S.A

Ashford University California, ZDA

Pacific Oaks College ZDA

University of Northern Colorado ZDA
Lesley University Massachusetts, ZDA
Pacific Union College California, ZDA
Sonoma State University California, ZDA
Phoenix University, ZDA
Aspen University Denver Colorado, ZDA itd.

Približno tretjina teh univerz ne omogoča vpogleda v vsebine oziroma teme predmetov, ki se jih poučuje v okviru predšolske vzgoje. Druga tretjina programov ne ponuja predmetov o etiki in moralnem razvoju predšolskih otrok (čeprav imajo veliko predmetov o didaktiki, matematiki, znanosti, jezikih, umetnosti, športu itd.). Med tistimi, ki izvajajo predmete na teme kot vrednote, etika, moralni razvoj itd., so:

Deakin University Avstralija
Swinburne University Avstralija
Holmesglen University Avstralija
Maynooth University Irska
Institute of Technology Carlow Irska
University of Roehampton London U.K.
Vanguard University California, ZDA
Ashford University California, ZDA
Pacific Oaks College ZDA
University of Northern Colorado ZDA
Lesley University Massachusetts, ZDA
Sonoma State University California, ZDA
Phoenix University, ZDA
Aspen University Denver Colorado ZDA.

Nekateri od predmetov na teh univerzah učijo študente, kako ravnati v skladu z etiko. So sicer zanimivi, vendar ne dajejo znanj o tem, kako posredovati vrednote predšolskim otrokom. Npr. predmet o etiki in družbeni odgovornosti v izobraževanju seznanja študente s strokovno etiko poučevanja, kakšne so povezave med osebnimi vrednotami študentov in med kodeksi etike, z etičnimi dilemami na delovnem mestu v izobraževanju itd.

(<http://www.phoenix.edu/programs/degree-programs/education/bachelors/bsed-ech.html>).

Tudi predmet Izgrajevanje odnosov z otroci, starši in skupnostmi je videti vabljev in daje misliti, da vsebine seznanjajo bodoče vzgojitelje z etiko, vendar etične teme niso eksplicitno predstavljene

(http://apps.maynoothuniversity.ie/courses/?TARGET=QS&MODE=VIEW_UNIFIED&TARGET_SOURCE=QUALIFICATION&QUALIFICATION_CODE=ECED).

Za naš projekt so pomembni predvsem predmeti, ki seznanjajo študente, kako bi lahko prenesli etiko in vrednote na predšolske otroke oziroma predmeti, ki ponujajo konkretne aktivnosti za uvajanje etike med predšolske otroke. Zato smo obravnavali, primerjali in upoštevali samo takšne visokošolske programe.

Deakin University Avstralija <http://www.deakin.edu.au/course/bachelor-of-early-childhood-education-and-teaching> ima predmet o ekoloških perspektivah za učenje in poučevanje v predšolskem obdobju. Študenti se učijo sodobnih teorij, politik in praks. Glavne teme so različne družbeno-kulturne identitete, trajnostni odnosi (med posamezniki, družinami, skupnostjo in okoljem, spreminjajoča se komunikacija in predstavitve glede na tehnologijo in globalizacijo). Ni čisto jasno razvidno, če predmet izrecno seznanja študente s tem, kako naj prenašajo etiko na otroke, ali samo razpravlja o prej navedenih temah.

Drug predmet, ki ga tudi ponuja avstralska univerza, se ukvarja z multikulturnimi in multi jezikovnimi perspektivami. Osredotoča se na teme kulturne, etnične, jezikoslovne, verske in rasne različnosti in enakosti. Študente seznanja z vrednotami in identiteto za otroke in družine z različnim kulturnim ozadjem, raziskuje mesta, iz katerih so prišli prvi priseljenci in razvija razumevanje ter empatijo za otroke iz različnih kultur

(https://www.holmesglen.edu.au/_data/assets/pdf_file/0010/262279/Bachelor_of_Early_Childhood_Teaching_BECT16_subjects_summary.pdf). Takšni predmeti postajajo vedno bolj zanimivi tudi za Evropo, saj v njej prihaja do podobne situacije: v vsaki državi je kar precej tujih državljanov, ki jih zaposlujejo različna podjetja; je pa tudi veliko priseljencev in beguncev.

Več predmetov obravnava družbeno pravičnost, etiko in različnost, npr.

(http://apps.maynoothuniversity.ie/courses/?TARGET=QS&MODE=VIEW_UNIFIED&TARGET_SOURCE=QUALIFICATION&QUALIFICATION_CODE=ECED) in ti raziskujejo koncepte in prakse družbene pravičnosti, kritično ocenjujejo prakse enakosti in pravic predšolskih otrok, razmišljajo o osebnih načelih in praksah ter navajajo kritiko konceptualnih in političnih aspektov otrokovih pravic. Ti cilji in teme dajejo študentom veliko znanja o etiki, vendar pa jih ne seznanjajo o tem, kako posredovati vrednote otrokom.

Predmet o otrokovem družbenem svetu (www.roehampton.ac.uk/undergraduate-courses/early-chil..) seznanja študente z načeli in praksami poslušanja predšolskih otrok. Ena

od pomembnih tem je upoštevanje demokratičnih načel etike. Predmet je videti zanimiv, vendar pa opisi predmeta ne dajejo podrobnih informacij o posameznih temah.

Vanguard University California, ZDA ima tri zanimive predmete o moralnem razvoju predšolskih otrok (<http://www.vanguard.edu/sps/bachelors-degree-in-ece-course/>) z naslovom Osnove moralnega in značajskega razvoja predšolskih otrok, ki seznanja učitelje z njihovo vlogo pri razvoju moralnega in etičnega obnašanja predšolskih otrok. Študenti se učijo o teorijah moralnega razvoja in kako združiti novo znanje, veščine in dispozicije v igralnici. Študenti tudi razvijejo strateški načrt, s katerim naj bi poudarili moralni razvoj. Spodbuja se jih, da razmišljajo o lastnih vrednotah (ki jih imajo ali jih morajo razviti v bodoče).

Pacific Union College ZDA ima predmet o duhovnem in moralnem razvoju otroka (<https://www.puc.edu/academics/departments/education/early-childhood/course-descriptions>). Seznanja študente z razumevanjem o tem, kako moralni in duhovni razvoj vpliva na sposobnost otroka, da razume, kaj je prav in narobe. Študenti se učijo in kritično ocenjujejo teorije Kohlberga, Piageta in Carol Gilligan, se seznanijo s čustveno inteligenco in kako ta prispeva k moralni vzgoji, kako izobraževalne politike vplivajo na razvoj značaja, analizirajo vpliv vzgojitelja na otrokov razvoj, opazujejo in analizirajo otrokov dan in prikažejo področja, ki prispevajo k razvoju karakterja, skušajo vključiti moralno izobraževanje v dnevno življenje otroka, razpravljajo o različnih moralnih izobraževalnih praksah v krščanskih šolah.

Sonoma State University California ima predmete o družbenem in moralnem razvoju (<http://www.sonoma.edu/exed/ece-certificate/curriculum>), ki tudi najprej seznanijo študente s teorijami družbenega in moralnega razvoja predšolskih otrok. Med glavnimi temami so razlike med kulturnimi vrednotami, spolna identiteta, otroci, ki izhajajo iz težkih razmer, delo s starši, da bi izboljšali otrokov družbeni in čustveni razvoj.

Vanguard University omogoča obiskovanje predmeta o vodenju obnašanja predšolskih otrok (<http://www.vanguard.edu/earlychildhoodeducation/bachelors-degree-in-early-childhood-education-course-descriptions/>). Predmet seznanja študente z načeli in prakso vodenja otrok, posebno pozitivno medsebojno vplivanje vzgojitelja in otroka, poučevanje samoobvladovanja, samokontrole, odgovornosti, utrjuje pozitivno obnašanje, spoštovanje avtoritete, učinkovite strategije reševanja konfliktov in kako vključiti v to izobraževanje tudi starše.

Tudi Aspen University Denver Colorado ima predmet o vodenju obnašanja predšolskih otrok (<http://www.aspen.edu/degrees/bachelors-degree/bachelor-of-science-in-early-childhood-education/classes#COM100>). Študenti se seznanijo posebej s filozofijo reševanja problemov in kako naj spodbudijo otroke, da bodo reševali lastne probleme. Tudi ta predmet vsebuje nekaj teorije, vendar je glavni poudarek na aplikativnem delu – s skupinami otrok v vrtcu.

Swinburne University v Avstraliji ponuja predmet o razumevanju in podpiranju obnašanja (<https://www.swinburneonline.edu.au/university/courses/education/bachelor-education-early->

[childhood/edu20004-understanding-and](#)). Predmet pomaga vzgojiteljem, da razumejo, kako naj se približajo različnim obnašanjem otrok. Predmet se prične z nekaj teorije o faktorjih, ki vplivajo na obnašanje v učnem okolju in nadaljuje z načeli, politikami in praksami za oblikovanje produktivnega učnega okolja. Ponuja modele za razumevanje in odgovarjanje na vrsto izzivov v zvezi z obnašanjem, načela in prakso za pozitivno podporo obnašanju, tehnike vodenja, intervencij in preventivnega delovanja, razmišlja o pravici do etike itd.

Swinburne University ponuja še en zanimiv predmet o trajnostnem izobraževanju in perspektivah. Predmet ima namen izobraževati za trajnostni razvoj in pomagati otrokom, da razumejo naravo ter sisteme in mehanizme, ki podpirajo življenje in okolje. Prične s teoretičnimi koncepti (definicije trajnostnega razvoja, globalne perspektive za trajnostno izobraževanje, ekološka pismenost itd.) in nato seznanja vzgojitelje z razvojem izobraževanja za trajnostni kurikulum, oblikovanje in vzdrževanje naravnih prostorov za igro, gibanje za gozdne šole in vrtce, študije primera za trajnostno prakso in razpravlja o Avstralski trajnostni iniciativi za šole.

(<https://www.swinburneonline.edu.au/university/courses/education/bachelor-education-early-childhood/edu20005-sustainable-education-and>).

Tudi predmet Zagovorništvo in družbena pravičnost vsebuje več zanimivih tem (<http://www.swinburne.edu.au/study/courses/units/Advocacy-and-Social-Justice-EDU40004/local>). Študente seznanja z razumevanjem družbene pravičnosti in kako povezovati cilje in prakso poučevanja. Predmet se ukvarja z otrokovim moralnim, etičnim in družbenim razumevanjem, kako poučevati poštenost, enakost, družbeno pravičnost, sodelovanje, empatijo, skrb za druge in celo to, kako naj otroci reagirajo proti nepravilnosti (za otroke različnih starosti). Predmet vsebuje nekaj teoretičnega učenja o posredovanju, etiki, o etičnem odločanju, etičnem mišljenju in praksi (vključno s kodeksom etike), kurikulum proti predsodkom, koncept globalnega državljanstva, neodvisnost, identiteta in kulturna različnost, družbena pravičnost in človeške pravice, izgrajevanje miru in reševanje konfliktov, trajnostna prihodnost, različnost, enakost, družbena pravičnost, vodenje otrokovega razumevanja morale, družbe in etike ter študije primerov o otrocih kot aktivnih državljanih, ki prispevajo k skupnosti. Predmet je zelo zanimiv, ker povezuje etiko vzgojiteljev in otrok in ker ne le poučuje, kako voditi otroke k razumevanju etike, pač pa jih celo spodbuja, naj se upirajo nepravilnosti.

Univerzitetno izobraževanje vzgojiteljev ni nekaj novega, zato je mogoče v vsaki državi najti vrsto visokošolskih programov. Za naš projekt so zanimivi predvsem predmeti, ki seznanjajo vzgojitelje s procesom poučevanja vrednot. Pričakovali smo, da bomo našli širok izbor predmetov predvsem v razvitih državah kot ZDA, Velika Britanija, Nemčija, Avstralija itd. Glavni kriteriji pri izbiri predmetov so bili:

- 1) Iskanje predmetov predvsem v razvitih državah, ki investirajo v visokošolsko izobraževanje in imajo veliko kvalitetnih univerz.

- 2) Izbor predmetov, ki razpravljajo o tem, kako naj bi predšolske otroke učili vrednot, etike, moralnega razvoja, trajnostnega razvoja in podobno.
- 3) Izbor predmetov, ki bi bili zanimivi za uvedbo v Slovenijo in v Turčijo (v naši državi smo želeli uvesti predmete z vsebino, ki bi se razlikovala od že obstoječih predmetov in ki bi ustrezala evropskim vrtcem).

Najprej smo ugotovili, da tretjina programov, ki smo jih pregledali, ne omogoča vpogleda v vsebine njihovih predmetov, druga tretjina pa ne vsebuje predmetov na temo etika. Vendar pa tudi med predmeti, ki razpravljajo o etiki, obstajajo nekateri, ki učijo študente, kako razmišljati o etiki oziroma kako spoštovati vrednote, ne pa kako učiti predšolske otroke. Čeprav smo pregledali številne visokošolske programe, smo na koncu naredili seznam le približno deset univerz, ki ponujajo zanimive vsebine. V naši državi nismo mogli prenesti celotnih predmetov zaradi razlik med npr. ZDA oziroma Avstralijo in Slovenijo. Izbrali smo samo posamezne teme, ki so videti zanimive oziroma ustrezne za Slovenijo in Turčijo. Med takšnimi temami so: trajnostni odnosi med otroki, starši in skupnostmi, ekološki vidiki, poučevanje samoobvladovanja, samonadzora, odgovornosti, pozitivno obnašanje, spoštovanje avtoritete, učinkovite strategije reševanja konfliktov, vodenje obnašanja, spoštovanje do avtoritete, skrb za mir, razširjanje moralnega, družbenega in etičnega razumevanja, študij primerov o otrocih kot aktivnih članih skupnosti ipd.

3 PREDMETI NA TEMO ETIKE V VISOKOŠOLSКИH PROGRAMIH V SLOVENIJI IN TURČIJI 2015

Slovenske visoke šole imajo dva predmeta o etiki in sta oba izbirna.

Prvi je Moralna vzgoja in etika, ki jo ponuja **Univerza v Mariboru** (<http://www.pef.um.si/205/predsolska+vzgoja>). Predmet obravnava različne moralne implikacije za izobraževalno teorijo in prakso. Struktura in vsebina predmeta je posvečena naslednjim sklopom: (a) moralni značaj poučevanja: različna pojmovanja pouka kot dejavnosti imajo različne implikacije za moralno vzgojo tako na delovnem mestu učitelja kot za vzgojo otrok; (b) moralna teorija: različni pristopi velikih moralnih filozofov, ko gre za vprašanja objektivnost in moralnih norm lotevali; (c) sodobne moralne teorije sledijo poglavitnim potezam aktualne moralne in družbene razprave, s posebnim poudarkom na emotivizmu, utilitarizmu, deontologiji, etiki vrline, liberalizmu in komunitarizmu; (d) vzgoja za vrednote: kaj so vrednote, ali so objektivne ali subjektivne, katere vrednote so pomembne za vzgojo; (e) moralnost in moralna vzgoja: kaj so moralne vrednote? So učitelji v vrtcu moralni vzgojitelji? Če so, kakšna je dobra oblika moralne vzgoje? (f) kaj so posledice normativne narave vzgoje, ko obravnavamo vprašanje reda in discipline v vrtcu in v širše v družbi: vprašanje avtoritete in odgovornosti. Predstavljeni so različni pristopi glede na avtoritaren, paternalističen, liberalen, libertaren in druge pristope, zadevajoč disciplino in svobodo.

Drugi predmet izvaja **Univerza na Primorskem**. Predmet je izbiren in seznanja študente z naslednjimi vsebinami:

- Cilji in načela oblikovanja multikulturnega in socialno pravičnega kurikula
- Razvoj demokratičnih principov in spodbujanje kulturnega pluralizma
- Definiranje multikulturnega in multijezičnega izobraževanja, v kontekstu na otroka osredinjene vzgoje in izobraževanja
- Vodila in strategije razvojno, individualno in kulturno primerne spremljanja otrokovega razvoja in učenja
- Družbena pogojenost raznolikosti in enakosti (spol, rasa, socialno ekonomski status, veroizpoved)
- Raznolikost in socialno izključevanje
- Kontekstualizacija in problematiziranje vprašanja družbene moči v povezavi s problemom socialnega izključevanja
- Nivoji delovanja in angažiranja v kontekstu multikulturne vzgoje in izobraževanja
- Prepoznavanje vloge in delovanja subjektivnih teorij učiteja/ vzgojitelja
- Prepoznavanje mehanizmov delovanja prikrita kurikula v kontekstu socialnega izključevanja, vključevanja
- Kritično prepoznavanje diskriminatornih stališč, sporočil, vedenj, delovanj- stereotipov in predsodkov pri sebi in v širši družbi
- Kritično prepoznavanje diskriminatornih stališč, sporočil, vedenj, delovanj- stereotipov in predsodkov kontekstu vzgojno izobraževalnega procesa

- Načela in principi spodbudne interakcije vzgojitelja/učitelja z otroki ob razumevanju in spoštovanju njihovega socialnega, kulturnega, jezikovnega in religioznega porekla
- Načela in principi uspešne komunikacije z učenci, razvoja pozitivne skupinske klime ter dobrih odnosov z učenci in med njimi samimi
- Socialne veščine, postopki in načela svetovalnega pogovora in dela z otroki
- Načela in principi razvojno, individualno in kulturno primerne učnega okolja - odsev raznolikosti, kritične refleksije, iniciativnosti, angažiranosti, zagovorništva
- Strategije za soočanje z neprimernim vedenjem, agresivnostjo in konflikti
- Vzpostavljane etičnih okvirov profesionalnega delovanja in upoštevanje le-teh ([http://www.pef.upr.si/izobrazevanje/dodiplomski_studij_1%20stopnje/predsolska_vzgoja_\(vs\)/do_2015-2016/2011011416091382/#sthash.EZ2ax8GZ.dpuf](http://www.pef.upr.si/izobrazevanje/dodiplomski_studij_1%20stopnje/predsolska_vzgoja_(vs)/do_2015-2016/2011011416091382/#sthash.EZ2ax8GZ.dpuf)).

Turški predmeti o etiki

V Turčiji je 53 javnih univerz, ki izvajajo visokošolske programe za vzgojitelje predšolskih otrok in med njimi je 10 predmetov o etiki. Predmeti so razen enega izbirni. Nekateri predmeti so podrobno opisani, drugi pa ne predstavijo svojih vsebin.

Uludağ University

<http://onerimerkezi.uludag.edu.tr/Bologna/dereceler/dt/33/dl/tr/b/3/p/32/drs/503080> izvaja predmet Vrednote v vrtcu, vendar vsebine niso dostopne.

Yıldız Technical University <http://www.iol.yildiz.edu.tr/okuloncesi/egitim/4/Ders-%C4%B0%C3%A7erikleri/47> izvaja predmet Izobraževalne vrednote v vrtcu. Predmet ima naslednje vsebine: določitev in identificiranje osnovnih univerzalnih vrednot, izobraževanje o temeljnih vrednotah, moralni razvoj, osebnostni razvoj, izobraževanje o temeljnih vrednotah v predšolskem obdobju, vloga učiteljev v izobraževanju o temeljnih univerzalnih vrednotah, starši in univerzalne vrednote, vrednote v svetu, osebnostni in značajski izobraževalni programi.

Mersin University izvaja predmet Izobraževanje o vrednotah

http://oibs.mersin.edu.tr/bologna/?id=/course&program=96&sinif=4&sb_id=153116. Vsebine so opisane zelo na kratko: vrednote, izobraževanje o vrednotah, značaj, pristopi k poučevanju o vrednotah in značaju.

Marmara University <http://ilp.marmara.edu.tr/course.aspx?zs=1&mod=1&kultur=en-US&program=14&did=54861&mid=53490&pmid=3089&mufredatTurId=932001&organizasyonId=16> izvaja predmet Uvod v izobraževanje o vrednotah, vendar vsebine niso dostopne.

Mayıs University

<http://ebs.omu.edu.tr/ebs/ders.php?dil=tr&zs=1&mod=1&program=2651&did=123406&mid=288185&pmid=4049> izvaja obvezni predmet Izobraževanje o etičnih vrednotah. Predmet vsebuje naslednje teme:

Moralni razvoj v predšolskem obdobju

Različni pristopi k poučevanju vrednot

Osnovne moralne vrednote:

1. Integriteta: biti vreden zaupanja. Nevpleten v kraje, goljufije, prevare, polomije.
2. Pravičnost: Sledenje pravilom, čakanje na vrsto, delitev stvari.
3. Državljanstvo: pogum, potrpežljivost, odprtost, kritično mišljenje, avtonomija, neodvisnost, zavezanost človeškim pravicam in demokraciji, sprejemanje drugačnosti, odločenost in trud.
4. Skrb za druge: dobrodelnost, prijaznost, hvaležnost, odpuščanje, premišljenost, ljubezen, empatija.
5. Spoštovanje: vljudnost, spoštovanje, učinkovite komunikacijske veščine.
6. Odgovornost: izpolnjevanje nalog, samokontrola, odgovornost za posledice določenega obnašanja.

Temeljne moralne kapacitete

1. Sprejemanje moralnih vrednot.
2. Obravnava destruktivnih čustev (sram, ljubosumnost, egocentričnost, mišljenje, da ima človek pravico naredi karkoli, nezadovoljnost itd.).
3. Moralno razmišljanje.
4. Odsotnost kritičnih družbenih in čustvenih veščin.
5. Močna samo percepcija.

Abant İzzet Baysal University <http://bologna.ibu.edu.tr/CourseDetail.aspx?lang=tr-TR&opID=336&pmID=3893&mid=183140&DersID=1589&dersKodu=109004462006>

Izvaja predmet Izobraževanje o vrednotah, ki vsebuje naslednje teme: Katere so temeljne univerzalne vrednote? Katere vrednote bi bilo treba poučevati? Univerzalne vrednote in moralni razvoj temeljnega izobraževanja. Temeljna univerzalna vrednota in osebni razvoj. Osnove univerzalne vrednote učiteljev. Starši in univerzalne vrednote. Vrednote se uporabljajo v svetu. Izobraževalni program o osebnosti, značaju. Metode v izobraževalnem programu o univerzalnih vrednotah. Primeri dejavnosti za univerzalne vrednote.

Mart University ponuja predmet Izobraževanje o ljubezni

http://ebs.comu.edu.tr/Ders_Bilgileri.aspx?dno=283692&bno=1033&bot=1549. Vsebina predmeta: Osnovne informacije o vlogi in pomenu ljubezni v vseh človeških povezavah in komunikacijskem procesu, posebno v izobraževanju. Človeška ljubezen, čast in vrednota, ljubezen do narave in okolja. Predvideni učni rezultati: biti sposoben razložiti koncept ljubezni, koncept vrednot, učenje odnosa med ljubeznijo in vrednotami, večje zavedanje človeškega dostojanstva in vrednota, ali se lahko povezuje vrednoto ljubezni z zavedanjem narave in okolja, izboljšanje zavedanja o interakciji in komunikaciji na osnovi ljubezni, izboljšanje veščin razmišljanja, sposobnost razvoja kritičnega mišljenja, sposobnost določiti in privzeti univerzalne vrednote, pridobivanje veščin za kritična vprašanja, razvoj veščin za zavestno obvladovanje čustev.

Sıtkı Koçman University <http://ects.mu.edu.tr/tr/program/106> izvaja predmet Etika v predšolskem izobraževanju z naslednjimi vsebinami: osnovni koncepti, definicije (strokovni koncept, etika ...), profesionalna etika in etični kodeksi, presojanje v skladu z etičnim obnašanjem, etika v izobraževanju, poučevanje profesionalne etike, usposabljanje

menadžerjev in etika, izobraževanje inšpektorjev in etika, etične pravice in odgovornosti študenta, etične pravice in odgovornosti staršev, šola družbene odgovornosti, predšolsko izobraževanje v etiki, osnovne vrednote v predšolski vzgoji, etične dolžnosti in odgovornosti vzgojiteljev do otrok, etične dolžnosti in odgovornosti staršev predšolskih otrok, etične dolžnosti in odgovornosti vzgojitelja do sodelavcev, družbe, pogosto srečevanje vzgojiteljev z etičnimi problemi in rešitvami. Na koncu študent pozna koncepte etike, profesionalno etiko, etiko v izobraževanju, etične dimenzije profesije, obnašanje, ki kaže etične dolžnosti in odgovornosti do družbe, razlikuje etično in neetično obnašanje.

Erzincan University

<http://derspaketleri.erzincan.edu.tr/getDersInfo.aspx?program=303&year=2014&mufredatId=175244&dersId=23478> izvaja predmet Izobraževanje o vrednotah. Predmet ima naslednje vsebine: usposabljanje v univerzalnih vrednotah, moralni razvoj, osebnost, teme, ki jim mora vzgojitelj posvečati pozornost, ko poučuje univerzalne vrednote, univerzalne vrednote, vrednote, ki se jih uporablja v svetu, osebnost, programi za vzgojo značaja, metode v izobraževalnih programih o univerzalnih vrednotah, aktivnosti, povezane z osnovnimi vrednotami kot sodelovanje, poštenost, spoštovanje, odgovornost in strpnost. Cilj predmeta je informiranje o univerzalnih vrednotah.

Sinop University

http://bilgipaketi.sinop.edu.tr/formlar/egitim/okul/oo415_19_2_tr-TR.html izvaja predmet Etika v izobraževanju in usposabljanju. Ima naslednje vsebine: odnosi med etiko in izobraževanjem, osnovna načela etike v izobraževanju, etične osnove odnosov med vzgojitelji ter njihovimi sodelavci, otroci, starši in njihov odnos do javnosti. Cilji in kompetence: splošna kultura, znanje in pridobitev osnovnih teoretičnih in praktičnih znanj. Razvija osnovne domneve, načela, posploševanje, teoretične perspektive, osebno filozofijo izobraževanja v skladu z empiričnimi raziskavami. Privzame načelo doživljenjskega izobraževanja, razvije individualna znanja in veščine za poklic. Sam od sebe učinkovito dela v šoli in z družinami. Organizira in uporablja projekte in aktivnosti za družbeno okolje z družbeno odgovornostjo. Uporablja znanstvena dognanja in strokovne veščine pri delu z otroci, sodelavci in družinami. Organizira ustrezno učno okolje glede na razvoj otrok. Predvideni učni rezultati: poznavanje etike in principov izobraževanja. Vzgojitelji poznajo etične vsebine in značilnosti odnosov do študentov, sodelavcev in okolja in pridobijo veščine za primerno vedenje, pridobijo splošno znanje etike in kulture.

Zgoraj opisani predmeti prikazujejo, katere teme so že vključene v slovenske in turške univerze, kažejo, da imata obe državi le nekaj predmetov na temo vrednote in da so ti predmeti skoraj vsi izbirni (razen enega v Turčiji). Slovenska predmeta sta med seboj precej različna. Prvi obravnava moralno izobraževanje, etično teorijo, moralne teorije, izobraževanje o vrednotah in tako ponuja veliko teorije, ne pa praktičnih vidikov. Drugi predmet spodbuja multikulturni pluralizem in socialno pravičnost, spregovori proti diskriminaciji in je videti bolj praktično usmerjen.

Turški predmeti so videti mnogo bolj podobni med seboj kot slovenski, saj skoraj vsi govorijo o vrednotah. Precej opisanih predmetov obravnava termin univerzalne vrednote (Yıldız Technical University, Abant İzzet Baysal University, Erzincan University), ki se jih v Sloveniji ne omenja pogosto. Nekaj turških univerz govori o vrednotah na precej konkreten in praktičen način, kar je spet drugače kot v Sloveniji, npr. predmet Izobraževanje o etičnih vrednotah na Mayıs University razpravlja o integriteti, pravičnosti, državljanstvu, skrbi za druge, spoštovanju, odgovornosti itd. Mart University ima kar nekaj tem, ki obravnavajo ljubezen, ki se v Sloveniji skoraj ne pojavlja.

4 PREDLOGI ZA NOVE PREDMETE V VISOKOŠOLSKIH PROGRAMIH ZA VZGOJITELJE

Partnerji v projektu smo se odločili, da predlagamo tri nove predmete, ki so osnovani na zahtevah bolonjskega sistema – da ustrezajo visokošolskemu nivoju predmetov, da obravnavajo teme kot so etika, moralni razvoj, vrednote, družbena pravičnost, dobro vedenje itd. Predmeti morajo vsebovati nekaj teoretičnih osnov in tudi vsebine, ki bodo seznanile bodoče vzgojitelje s praktičnim znanjem o tem, kako prenašati etiko na predšolske otroke.

Odločili smo se, da predlagamo naslednje nove predmete za študente predšolske vzgoje: Moralni in osebnostni razvoj predšolskih otrok, Razumevanje in podpiranje dobrega obnašanja otrok ter Trajnostno izobraževanje predšolskih otrok. Predmeti ustrezajo visokošolskemu nivoju izobraževanja, vsebujejo teorijo in praktične študije primera in prinašajo nove koncepte v sodelujoči državi, ki sta doslej razvili predvsem predmete na temo etika, vrednote, moralno izobraževanje, multikulturalna in socialna pravičnost. Poleg zgoraj navedenih predlagamo še tečaj usposabljanja za vzgojitelje, ki so končali visoko šolo brez predmetov o etiki.

1) Moralni in osebnostni razvoj predšolskih otrok

UČNI NAČRT PREDMETA / COURSE SYLLABUS	
Predmet:	Moralni in osebnostni razvoj predšolskih otrok
Course title:	Moral and character development of preschool children

Študijski program in stopnja Study programme and level	Študijska smer Study field	Letnik Academic year	Semester Semester
Predšolska vzgoja VS 6.1	Predšolska vzgoja	1	1
BA Early Childhood education 6.1	Early childhood education	1	1

Vrsta predmeta / Course type

Univerzitetna koda predmeta / University course code:

Predavanja Lectures	Seminar Seminar	Vaje Tutorial	Klinične vaje work	Druge oblike študija	Samost. delo Individ. work	ECTS
70		70			140	5

Nosilec predmeta / Lecturer:

Jeziki / Languages:	Predavanja / Lectures:	slovenski, angleški
	Vaje / Tutorial:	slovenski, angleški

Pogoji za vključitev v delo oz. za opravljanje študijskih obveznosti: **Prerequisites:**

-

-

Vsebina:

Osnove etike (kot moralne filozofije)
Razprava o različnih teorijah moralnega razvoja, analiza njihovih močnih in šibkih točk. Strategije, ki povezujejo teoretične koncepte v vsebino kurikula.
Razvoj strateškega načrta za izboljšanje moralnega razvoja.
Vloga vzgojiteljev pri razvoju moralnega in etičnega obnašanja predšolskih otrok.
Vzgojitelji kot učinkovit model etičnega obnašanja.
Vzgojiteljeva identifikacija lastnih osebnostnih močnih točk in področij, na katerih se lahko še razvijejo.
Metode poučevanja moralnega vedenja, prilagojene razvoju otrok.
Študij primerov – praktičnih dejavnosti, s katerimi se prenaša vrednote na predšolske otroke:

- Skrb za mlajše otroke
- Vljudne besede in izrazi
- Deljenje stvari z drugimi
- Kaj je prav in kaj narobe
- Sortiranje odpadkov
- Skrb za živali
- Gojenje rastlin

Content (Syllabus outline):

Basics of ethics (as moral philosophy)
Discussion of different theories of moral development, analysis of their strengths and weaknesses.
Strategies that integrate theoretical concepts into the curriculum content.
Development of a strategic plan to enhance moral development.
The role of teachers in developing moral and ethical behaviour in young children.
Preschool teachers as effective models of ethical behaviour.
Teachers' identification of their own personal strengths and growth areas.
Developmentally-effective methods of teaching moral behaviour.
Case studies of practical activities to transmit values on preschool children:

- Taking care of a younger child
- Polite words and expressions
- Sharing things with others
- What is right and what is wrong
- Rubbish sorting
- Taking care of animals
- Growing plants
- How children can speak up when they

- Kako lahko otroci spregovorijo takrat, ko mislijo, da nekaj ni prav.

believe that something is unfair.

Temeljni literatura in viri / Readings:

Eaude Tony (2015) New perspectives on young children's moral education, London etc., Bloomsbury Academic.

Izvajalec predmeta bo do začetka izvajanja predmeta pripravil učno gradivo, prilagojeno potrebam učnega načrta, programa, stroke in možnosti zaposlitve.

The lecturer will prepare a textbook adapted to the needs of the syllabus, programme, field of activity and employment possibilities before the lectures start.

Cilji in kompetence:

Cilj predmeta je raziskati različne teorije moralnega razvoja, seznaniti študente, kako naj razvijajo moralno in etično vedenje pri predšolskih otrocih ter praktične metode poučevanja, prilagojene razvoju otrok, posebej s pomočjo različnih študij primera in materialov.

Objectives and competences:

Objectives of the course are to explore different theories of moral development, acquaint students how to develop moral and ethical behaviour in young children and practice developmentally-effective methods of instruction, especially by a variety of case studies and materials.

Predvideni študijski rezultati:

Znanje in razumevanje:

Po zaključku tega predmeta bo študent sposoben:

- Prepoznati različne teorije moralnega razvoja
- Razvijati moralno in etično vedenje med predšolskimi otroki
- Uporabiti praktične dejavnosti za posredovanje vrednot otrokom v vrtcu.

Prenosljive / ključne spretnosti in drugi atributi:

- Sposobnost uporabljati ustrezno teoretično znanje v praksi

Intended learning outcomes:

Knowledge and understanding:

On completion of the course students will be able to:

- Identify different theories of moral development
- Develop moral and ethical behaviour among preschool children
- Use practical activities to transmit values on preschool children.

Transferable / Key skills and other attributes:

- Ability to use appropriate theoretical knowledge in practice

--	--

Metode poučevanja in učenja:

<ul style="list-style-type: none"> • Predavanja z aktivno udeležbo študentov (diskusija, reševanje primerov)

Learning and teaching methods:

Lectures with active student participation (discussion, case study)

Delež (v %) /

Načini ocenjevanja:

Weight (in %) **Assessment:**

- končni pisni izpit	50 %	- final written exam
- ustna predstavitev primera	50 %	- practical presentation of a case

Reference nosilca / Lecturer's references:

--

2) Razumevanje in podpiranje dobrega obnašanja predšolskih otrok

UČNI NAČRT PREDMETA / COURSE SYLLABUS

Predmet:	Razumevanje in podpiranje dobrega obnašanja predšolskih otrok
Course title:	Understanding and supporting behaviour of preschool children

Študijski program in stopnja Study programme and level	Študijska smer Study field	Letnik Academic year	Semester Semester
Predšolska vzgoja VS 6.1	Predšolska vzgoja	2	1
BA Early Childhood education 6.1	Early childhood education	2	1

Vrsta predmeta / Course type obvezni/obligatory

Univerzitetna koda predmeta / University course code:

Predavanja Lectures	Seminar Seminar	Vaje Tutorial	Klinične vaje	Druge oblike	Samost. delo Individ.	ECTS
------------------------	--------------------	------------------	---------------	--------------	--------------------------	------

			work	študija	work	
70		70			140	5

Nosilec predmeta / Lecturer:

Jeziki / Languages:	Predavanja / Lectures:	slovenski, angleški
	Vaje / Tutorial:	slovenski, angleški

Pogoji za vključitev v delo oz. za opravljanje študijskih obveznosti: **Prerequisites:**

-

-

Vsebina:

Osnove etike kot moralne filozofije.

Načela, politika in prakse, ki podpirajo dobro obnašanje predšolskih otrok.

Okviri in modeli za razumevanje in reagiranje na vrsto izzivov v zvezi z otroškim obnašanjem.

Klima v igralnici, ki pomaga pri uvajanju pozitivnih praks.

Tehnike za vodenje obnašanja.

Kako vključiti dobro obnašanje v vsakodnevno otroško življenje.

Razvoj dobrega vedenja od rojstva do vstopa v osnovno šolo.

Tehnike intervencije in preventive, ki pomagajo podpirati dobro vedenje.

Content (Syllabus outline):

Basics of ethics (as moral philosophy)

Principles, policies and practices that support good behaviour of preschool children.

Frameworks and models for understanding and responding to a range of challenging children's behaviours.

Classroom climate that helps to introduce positive behaviour practices.

Behaviour management techniques.

How to incorporate good behaviour strand into the daily life of the child.

Development of good behaviour from infancy to entrance in the elementary school.

Intervention and prevention techniques that help to support good behaviour.

Študije primerov, s katerimi se uči predšolske otroke samoobvladovanja, kontrole samega sebe, odgovornosti, lepega vedenja, govorjenja resnice itd.

Delo s starši za pospeševanje otrokovega socialnega in čustvenega razvoja in obnašanja.

Case studies to teach preschool children self-regulation, self-control, responsibilities, good manners, speaking the truth etc.

Working with parents to promote children's social and emotional development and behaviour.

Temeljni literatura in viri / Readings:

O'Connor Anne (2013) Understanding transitions in the early years, Oxon, Routledge.

Izvajalec predmeta bo do začetka izvajanja predmeta pripravil učno gradivo, prilagojeno potrebam učnega načrta, programa, stroke in možnosti zaposlitve.

The lecturer will prepare a textbook adapted to the needs of the syllabus, programme, field of activity and employment possibilities before the lectures start.

Cilji in kompetence:

Cilj predmeta je pomagati vzgojiteljem, da razumejo, zakaj se otroci različno vedejo in kako se jim približati ter uvajati dobro obnašanje.

Objectives and competences:

Objectives of the course are to help preschool teachers understand why children display different behaviours and how to approach and introduce good behaviours.

Predvideni študijski rezultati:

Znanje in razumevanje:

Po zaključku tega predmeta bo študent sposoben:

- razumeti različne teorije o razvoju obnašanja
- posredovati dobro vedenje med predšolske otroke
- uporabiti teoretično znanje v praksi

Prenosljive / ključne spretnosti in drugi atributi:

- Sposobnost uporabljati ustrezno teoretično znanje v praksi

Intended learning outcomes:

Knowledge and understanding:

On completion of the course students will be able to:

- Understand different theories about behaviour development
- Transmit good behaviours among preschool children
- Use theoretical knowledge in practice

Transferable / Key skills and other attributes:

- Ability to use appropriate theoretical knowledge in practice

Metode poučevanja in učenja:

- Predavanja z aktivno udeležbo študentov (diskusija, reševanje primerov)

Learning and teaching methods:

Lectures with active student participation (discussion, case study)

Delež (v %) /

Načini ocenjevanja:Weight (in %) **Assessment:**

- končni pisni izpit	50 %	- final written exam
- ustna predstavitev primera	50 %	- practical presentation of a case

Reference nosilca / Lecturer's references:

--

3) Trajnostno izobraževanje predšolskih otrok**UČNI NAČRT PREDMETA / COURSE SYLLABUS**

Predmet:	Trajnostno izobraževanje predšolskih otrok
Course title:	Sustainable education for preschool children

Študijski program in stopnja Study programme and level	Študijska smer Study field	Letnik Academic year	Semester Semester
Predšolska vzgoja VS 6.1	Predšolska vzgoja	3	1
BA Early Childhood education 6.1	Early childhood education	3	1

Vrsta predmeta / Course type

obvezni/obligatory

Univerzitetna koda predmeta / University course code:

--

Predavanja Lectures	Seminar Seminar	Vaje Tutorial	Klinične vaje work	Druge oblike študija	Samost. delo Individ. work	ECTS
70		70			140	5

Nosilec predmeta / Lecturer:

--

Jeziki / Languages:	Predavanja / Lectures:	slovenski, angleški
	Vaje / Tutorial:	slovenski, angleški

Pogoji za vključitev v delo oz. za opravljanje študijskih obveznosti: **Prerequisites:**

-

-

Vsebina:

Pojmi okoljskega izobraževanja in trajnostnega razvoja

Narava izobraževanje za trajnostni razvoj

Globalne perspektive izobraževanja za trajnostni razvoj

Temeljna načela za vključevanje izobraževanja o trajnostnem razvoju v kurikulum

Razvijanje kurikula za izobraževanje v trajnostnem razvoju

Ustvarjanje in vzdrževanje naravnih prostorov za igro

Trajnostni odnosi (s posamezniki, z družino, skupnostjo in širšim okoljem)

Spreminjanje komuniciranja in predstav glede na tehnologijo in globalizacijo

Razvijanje otrokovih družbenih veščin in čustvenega razvoja

Content (Syllabus outline):

Definitions of environmental education and sustainable development

The nature of Education for sustainable development

Global perspectives on Education for sustainable development

Rationales for including Education for Sustainability in the curriculum

Developing an Education for Sustainability curriculum

Creating and maintaining natural play spaces

Sustainable relationships (with individuals, families, community and the environment)

Changing communication and representations due to technology and globalisation.

Promoting child's social skills and emotional development.

Promoting cooperation, empathy, caring for

Razvijanje sodelovanja, sočustvovanja in skrbi za druge.

others.

Temeljni literatura in viri / Readings:

Davis, Julie M. (2013) Young children and the environment, Port Melbourne, Cambridge University Press.

Izvajalec predmeta bo do začetka izvajanja predmeta pripravil učno gradivo, prilagojeno potrebam učnega načrta, programa, stroke in možnosti zaposlitve.

The lecturer will prepare a textbook adapted to the needs of the syllabus, programme, field of activity and employment possibilities before the lectures start.

Cilji in kompetence:

Cilj predmeta je seznaniti študente s trajnostnim razvojem, pri čemer se presega otrokove izkušnje z naravo. Otroke se na primeren način spodbuja, da razumejo tudi koncept trajnostnih odnosov, ki podpirajo pozitivno vedenje proti drugim ljudem.

Objectives and competences:

The aim of this course is to acquaint students with sustainable development, moving beyond offering children experiences with nature to supporting them in appropriate ways to understand the concept of sustainable relationships that support positive attitude towards other people.

Predvideni študijski rezultati:

Znanje in razumevanje:

Po zaključku tega predmeta bo študent sposoben:

- razumeti osnovna teoretična znanja o trajnostnem razvoju
- posredovati okoljske koncepte osnovane na trajnostnem razvoju
- posredovati trajnostne odnose proti drugim ljudem
- seznaniti otroke s praktičnimi aktivnostmi

Prenosljive / ključne spretnosti in drugi atributi:

- Sposobnost uporabljati ustrezno teoretično znanje v praksi

Intended learning outcomes:

Knowledge and understanding:

On completion of the course students will be able to:

- Understand basic theoretical knowledge about sustainable development
- Transmit environmental concepts established on sustainable development
- Transmit sustainable relationships with other people
- Acquaint children with practical activities

Transferable / Key skills and other attributes:

- Ability to use appropriate theoretical knowledge in practice

--

--

Metode poučevanja in učenja:

- Predavanja z aktivno udeležbo študentov (diskusija, reševanje primerov)

Learning and teaching methods:

Lectures with active student participation (discussion, case study)

Delež (v %) /

Načini ocenjevanja:Weight (in %) **Assessment:**

- končni pisni izpit	50 %	- final written exam
- ustna predstavitev primera	50 %	- practical presentation of a case

Reference nosilca / Lecturer's references:

--

5 TEČAJ USPOSABLJANJA ZA VZGOJITELJE IN STARŠE PREDŠOLSKIH OTROK

Če hočemo, da se bodo predšolski otroci razvili v odgovorne odrasle ljudi, je potrebno seznaniti z osnovami etične vzgoje ne le bodoče vzgojitelje predšolskih otrok, pač pa tudi dati ustrezno izobraževanje vzgojiteljem, ki že delajo v vrtcih in staršem predšolskih otrok, ki si želijo dodatnih znanj na etičnem področju. Vzgojiteljem in staršem je treba ponuditi konkretne dejavnosti, ki jih bodo lahko uporabili v praksi, da bodo naučili otroke pravega odnosa do sebe, do drugih, do stvari in do okolja. Otroke je treba že v vrtcu učiti odgovornega ravnanja, poštenosti, spoštovanja, poguma, sočustvovanja, delitve stvari z drugimi. Vzgojitelji in starši predšolskih otrok morajo imeti orodje, s pomočjo katerega bodo pomagali otrokom pridobiti navade in značajske lastnosti, na katere se bodo lahko opirali tudi v kasnejšem življenju.

Za usposabljanje vzgojiteljev in staršev predšolskih otrok predlagamo naslednje usposabljanje:

Ime usposabljanja

Razvoj lepega vedenja in občutka za soljudi med predšolskimi otroci: video izobraževanje vzgojiteljev in staršev predšolskih otrok.

Cilji usposabljanja

Vloga vzgojiteljev in staršev pri razvoju moralnega in etičnega obnašanja predšolskih otrok.

Izdelava načrta za izboljšanje moralnega razvoja.

Vzgojitelji in starši kot učinkovit zgled etičnega vedenja.

Razvoj otroku primerne metode poučevanja moralnega vedenja.

Študije primerov praktičnih dejavnosti za prenos vrednot na predšolske otroke:

- branje mlajšim otrokom pred spanjem
- pesmi
- skrb za mlajše otroke
- vljudne besede in izrazi
- pravila v vrtcu
- delitev stvari z drugimi
- čiščenje oken
- pranje oblačil
- kaj je prav in kaj je narobe

- ločevanje odpadkov
- skrb za živali
- gojenje rastlin
- igra tišine
- črta
- čutna pot
- priprava mize
- strežba hrane
- lepo vedenje med kosilom
- čiščenje po kosilu
- urejanje in zalivanje rož
- prenašanje stola
- priprava na počitek.

Opis programa

Gre za usposabljanje vzgojiteljev in staršev predšolskih otrok s pomočjo video predstavitev, pri čemer se osredotočimo na razvoj moralnega in etičnega obnašanja med otroci. Učni načrt predvideva dve kontaktni uri, pri čemer vsaka vsebuje video predstavitev, izročke in diskusijo. Učni načrt je namenjen predvsem vzgojiteljem v vrtcih in staršem predšolskih otrok. Teme usposabljanja so vloga vzgojiteljev in staršev v razvoju moralnega obnašanja predšolskih otrok, razprava o učnih metodah in študije primerov za razvoj praktičnih dejavnosti.

Izvedba usposabljanja

Dveurno usposabljanje za vzgojitelje in starše predšolskih otrok.

Ciljna publika

Vzgojitelji in starši predšolskih otrok.

LITERATURA

Abant İzzet Baysal University. 2016. Ders Öğretim Planı. Dostopno na <http://bologna.ibu.edu.tr/CourseDetail.aspx?lang=tr-TR&opID=336&pmID=3893&mid=183140&DersID=1589&dersKodu=109004462006>. [19. 5. 2016].

Aspen University. 2016. Bachelor of Science in Early Childhood Education. Dostopno na <http://www.aspen.edu/degrees/bachelors-degree/bachelor-of-science-in-early-childhood-education/classes#COM100>. [19. 5. 2016].

Deakin University. 2016. Bachelor of Early Childhood Education. Dostopno na <http://www.deakin.edu.au/course/bachelor-of-early-childhood-education-and-teaching>. [19. 5. 2016].

Erzincan University. 2016. Information Package. Dostopno na <http://derspaketleri.erkincan.edu.tr/getDersInfo.aspx?program=303&year=2014&mufredatId=175244&dersId=23478>. [19. 5. 2016].

Holmesglen. 2016. Early Childhood Education. Dostopno na https://www.holmesglen.edu.au/_data/assets/pdf_file/0010/262279/Bachelor_of_Early_Childhood_Teaching_BECT16_subjects_summary.pdf. [19. 5. 2016].

Marmara University. 2016. Lifelong Learning Programme. Dostopno na <http://llp.marmara.edu.tr/course.aspx?zs=1&mod=1&kultur=en-US&program=14&did=54861&mid=53490&pmid=3089&mufredatTurId=932001&organizasyonId=16>. [19. 5. 2016].

Mart University. 2016. Course information. Dostopno na http://ebs.comu.edu.tr/Ders_Bilgileri.aspx?dno=283692&bno=1033&bot=1549. [19. 5. 2016].

Mays University. 2016. Ders Öğretim Planı. Dostopno na <http://ebs.omu.edu.tr/ebs/ders.php?dil=tr&zs=1&mod=1&program=2651&did=123406&mid=288185&pmid=4049>. [19. 5. 2016].

Maynooth University. 2015. BA Early Childhood – Teaching and learning. Dostopno na http://apps.maynoothuniversity.ie/courses/?TARGET=QS&MODE=VIEW_UNIFIED&TARGET_SOURCE=QUALIFICATION&QUALIFICATION_CODE=ECED. [19. 5. 2016].

Mersin University. 2016. Ders Bilgileri. Dostopno na http://oibs.mersin.edu.tr/bologna/?id=/course&program=96&sinif=4&sb_id=153116. [19. 5. 2016].

Pacific Union College. 2016. Early Childhood Course Descriptions. Dostopno na <https://www.puc.edu/academics/departments/education/early-childhood/course-descriptions>. [19. 5. 2016].

Sinop University. 2016. Bilgipaketi. Dostopno na http://bilgipaketi.sinop.edu.tr/formlar/egitim/okul/ooop415_19_2_tr-TR.html. [19. 5. 2016].

Sıtkı Koçman University. 2016. Course Catalogue. Dostopno na <http://ects.mu.edu.tr/tr/program/106>. [19. 5. 2016].

Sonoma State University. 2016. Early childhood Education Certificate. Dostopno na <http://www.sonoma.edu/exed/ece-certificate/curriculum>. [19. 5. 2016].

Swinburne Online. 2016. EDU20004 Understanding and Supporting Behaviour. Dostopno na <https://www.swinburneonline.edu.au/university/courses/education/bachelor-education-early-childhood/edu20004-understanding-and>. [19. 5. 2016].

Swinburne Online 2016. EDU20005 Sustainable Education and Perspectives. Dostopno na <https://www.swinburneonline.edu.au/university/courses/education/bachelor-education-early-childhood/edu20005-sustainable-education-and>. [19. 5. 2016].

Swinburne Online. 2016. EDU40004 Advocacy and Social Justice. Dostopno na <http://www.swinburne.edu.au/study/courses/units/Advocacy-and-Social-Justice-EDU40004/local>. [19. 5. 2016].

Vanguard University. 2016. Bachelor's Degree in Early Childhood Education. Dostopno na <http://www.vanguard.edu/sps/bachelors-degree-in-ece-course/>. [19. 5. 2016].

Vanguard University. 2016. Online Early Childhood Education Bachelor's Degree. Dostopno na <http://www.vanguard.edu/earlychildhoodeducation/bachelors-degree-in-early-childhood-education-course-descriptions/>. [19. 5. 2016].

Uludağ University. 2016. Ders Öğretim Planı. Dostopno na <http://onerimerkezi.uludag.edu.tr/Bologna/dereceler/dt/33/dl/tr/b/3/p/32/drs/503080>. [19. 5. 2016].

University of Phoenix. 2016. Bachelor of Science in Education/Early Childhood Education. Dostopno na <http://www.phoenix.edu/programs/degree-programs/education/bachelors/bsed-ech.html>. [19. 5. 2016].

University of Roehampton. 2016. Early Childhood Studies. Dostopno na <http://www.roehampton.ac.uk/undergraduate-courses/early-childhood-studies/index.html>. [19. 5. 2016].

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta. 2014. Predšolska vzgoja. Dostopno na <http://www.pef.um.si/205/predsolska+vzgoja>. [19. 5. 2016].

Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta. 2011. Predšolska vzgoja. Dostopno na [http://www.pef.upr.si/izobrazevanje/dodiplomski_studij_1%20stopnje/predsolska_vzgoja_\(v_s\)/do_2015-2016/2011011416091382/#sthash.EZ2ax8GZ.dpuf](http://www.pef.upr.si/izobrazevanje/dodiplomski_studij_1%20stopnje/predsolska_vzgoja_(v_s)/do_2015-2016/2011011416091382/#sthash.EZ2ax8GZ.dpuf). [19. 5. 2016].

Yıldız Technical University. 2016. Ders İçerikleri. Dostopno na <http://www.iol.yildiz.edu.tr/okuloncesi/egitim/4/Ders-%C4%B0%C3%A7erikleri/47>. [19. 5. 2016].